

Handläggare
Denise Engström
Telefon: 08-508 02 176

Till
Järva stadsdelsnämnd
2023-09-28

Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/834.

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Remiss av Socialdepartementet, via kommunstyrelsen, inkommer till förvaltningen i juli 2023. Socialdepartementet har haft i uppdrag att utreda frågor som handlar om socialnämnders arbete med barn och om utökade möjligheter att inhämta och utbyta uppgifter inom socialtjänsten för att förebygga brott och stärka skyddet för barn. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Förvaltningen har ombetts att yttra sig gällande författningsändringarna.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen. Förvaltningen är positiv till de sex olika förslagen om författningsändringar. Förvaltningen vill dock betona att förslagen på punkt ett och fyra kommer att kräva mer resurser. Det är önskvärt att förslagen på punkt ett och fem kommer med tydliga riktlinjer för en rättssäker handläggning.

Bakgrund

Remiss av Socialdepartementet, via kommunstyrelsen, inkommer till förvaltningen i juli 2023. Socialdepartementet har haft i uppdrag att utreda frågor som handlar om socialnämnders arbete med barn och om utökade möjligheter att inhämta och utbyta uppgifter inom socialtjänsten för att förebygga brott och stärka skyddet för barn.

Uppdraget rör sex förslag till författningsändringar:

1. Om anmälningsskyldigheten ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper.

2. Om det ska vara obligatoriskt för socialnämnder att återkoppla till anmälningsskyldig anmälare.
3. Om socialnämndernas möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren inom ramen för en barnavårdsutredning ska utvidgas.
4. Om gallringsbestämmelserna i fråga om handlingar i barnakter bör ändras och om sekretesstiden ska förlängas.
5. Om möjligheterna till informationsutbyte mellan socialnämnder behöver utvidgas i det brottsförebyggande arbetet med barn och unga.
6. Behovet av att förbättra möjligheterna för socialnämnder att inhämta information vid utredning av barnets bästa när det gäller frågor om vårdnad om barn, barns boende och barns rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor hos.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Ärendet

Nedan följer de sex förslagen som förvaltningen har ombetts yttra sig om:

1. Att anmälningsskyldigheten ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper då det finns ett behov av att förtydliga vilka myndigheter och aktörer som är anmälningsskyldiga. Anmälningsskyldigheten innebär också en uppgiftsskyldighet. Föreslagna (nya) myndigheter är: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länsstyrelserna, Kustbevakningen, Tullverket, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket samt ordningsvakter. Syftet är att öka möjligheterna för att barns missförhållanden kommer till socialnämndernas kännedom.
2. Att det ska vara obligatoriskt för socialnämnder att återkoppla till anmälningsskyldig anmälare om anmälnaren har begärt återkoppling. Om återkoppling ska lämnas så ska det göras skriftligen och som huvudregel inom 14 dagar från det att anmälan inkom till socialnämnden. Återkopplingen bör inte utvidgas till att omfatta fler uppgifter än i dag, det vill säga, om utredning är pågående eller om utredning ska inledas eller inte. Syftet är att öka förtroendet för socialtjänsterna vilket i sin tur kan bidra till att de som är anmälningsskyldiga fullgör sin skyldighet i större utsträckning. Därmed kan fler barn som är i behov av en socialnämnds stöd eller skydd få det.
3. Att öka socialnämndernas möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren inom ramen för en

barnavårdsutredning ska utvidgas. Det gäller barnet samt närstående till barnet som är över 15 år och som barnet bor med. Bedömningen av vem som är närstående i den bemärkelsen att registerutdrag ska inhämtas måste emellertid alltid göras i det enskilda fallet. Syftet är ökade förutsättningar att kunna göra relevanta riskanalyser under en barnavårdsutredning.

4. Att gallringsbestämmelserna i fråga om handlingar i barnakter bör ändras och att sekretesstiden ska förlängas. Förslaget är att en anmälan (och tillhörande dokumentation) om oro för barn alltid bör bli en del av barnets personakt. Genom att samtliga anmälningar om oro för barnet blir en del av barnakten blir handlingarna också digitalt sökbara. Förslaget är att vissa handlingar inte ska gallras förrän 60 år efter barnets födelse (anmälningar och handlingar i samband med utredning). Den 70-åriga sekretesstiden bör inte ändras för allmänna handlingar i barnakter. Handlingar i en barnakt bör överlämnas till en arkivmyndighet först när barnet har fyllt 18 år. Syftet är att det är viktigt för den enskilde att kunna ta del av handlingarna i vuxen ålder, men också utifrån handlingarnas betydelse för socialtjänsternas arbete med barn och unga samt för att det ska finnas en möjlighet till uppföljning.
5. Möjligheterna till informationsutbyte mellan socialnämnder behöver utvidgas i det brottsförebyggande arbetet med barn och unga. En myndighet inom socialtjänsten ska få lämna ut uppgifter som rör ett barn till en annan sådan myndighet i samma eller i en annan kommun om det finns risk för att barnet kommer att utöva eller utsättas för brottslig verksamhet samt ett utlämnande av uppgifterna kan antas bidra till att barnet inte far illa och utlämnandet bedöms vara till barnets bästa. Myndigheterna ska därefter få ha de fortsatta kontakter som behövs för att tillvarata barnets bästa. Förslaget går i linje med Nya socialtjänstlagen. Syftet är att förhindra att barn och unga utövar och utsätts för brottslig verksamhet.
6. Behovet av att förbättra möjligheterna för socialnämnder att inhämta information vid utredning av barnets bästa när det gäller frågor om vårdnad om barn, barns boende och barns rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor hos. Verksamheter som omfattas av skollagen och som berör barn samt anställda i sådana verksamheter ska omfattas av en uppgiftsskyldighet när en socialnämnd på uppdrag av domstol ska lämna upplysningar eller genomföra en

utredning och socialnämnden bedömer att uppgifter från referenspersoner ska inhämtas. Vissa personer som ingår i elevhälsan ska undantas från föreslagen uppgiftsskyldighet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan följer förvaltningens yttrande kring de sex förslagen:

Förvaltningens yttrande gällande förslag 1: förvaltningen är positiv till förslaget. Det blir mer rättssäkert när det är tydligt vilka myndigheter som har anmälningsskyldighet och därmed uppgiftsskyldighet samt att det blir fler myndigheter som har skyldigheterna. Det ökar chansen att socialtjänsten får kännedom om barn som kan vara i behov av stöd och/eller skydd via socialtjänsten. Emellertid behöver förvaltningen planera för att det troligtvis kommer att krävas mer resurser för att hantera ett ökat inflöde av anmälningar och fler inledda utredningar. Vidare efterfrågar förvaltningen hur lagen kommer att hantera eventuella behov av att lägga till nya myndigheter eller ta bort myndigheter från anmälningsskyldigheten samt förtydligande kring vem som ansvarar för att ge myndigheterna information och eller utbildning om anmälningsskyldigheten.

Förvaltningens yttrande gällande förslag 2: förvaltningen är positiva till förslaget då hanteringen av återkopplingen till anmälare blir tydlig i lagstiftning och att förslaget är i enlighet med nuvarande arbetssätt. Ytterligare fördel är att tydlighet i lagstiftning kan innebära att fler anmälare skriver ut sina kontaktuppgifter som möjliggör att förvaltningen kan återkoppla beslutet på ett effektivt sätt.

Förvaltningens yttrande gällande förslag 3: förvaltningen är positiva till förslaget då bedömning är att det bidrar till att förvaltningen gör en mer rättssäker helhetsbedömning kring barns livssituation.

Förvaltningens yttrande gällande förslag 4: förvaltningen är som helhet positiva till förslaget. Utifrån principer om integritet och proportionalitet för den enskilde anser förvaltningen att anmälningar som ej leder till utredning ska fortsätta ha aktuella gallringsregler. Om utredning inleds på en anmälan ska de anmälningar som inte har gallrats gallras enligt förslaget.

Förvaltningens yttrande gällande förslag 5: förvaltningen är positiv till förslaget men efterfrågar tydlighet gällande hantering av

information som uppstår i informationsutbytet mellan socialnämnder. Exempelvis om socialnämnderna ska hantera och registrera sådan information i kronologiska pärmen, i personakten eller annat. Vidare efterfrågas tydliga riktlinjer i vad som krävs för att dela information, exempelvis om det ska vara ett pågående ärende eller om personal inom prevention och förebyggande enheter kan dela information till andra myndigheter.

Förvaltningens yttrande gällande förslag 6: förvaltningen är positiva till förslaget. Familjerättens utredningsansvar underlättas genom förslaget att kunna ta vissa referenser utan vårdnadshavares samtycke.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen. Förvaltningen är positiv till de sex olika förslagen om författningsändringar. Förvaltningen vill dock betona att förslagen på punkt ett och fyra kommer att kräva mer resurser samt att det är önskvärt att förslagen på punkt ett och fem kommer med tydliga riktlinjer för en rättssäker handläggning.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör

Abdi-Nur Isse
Avdelningschef

Bilagor

1. Remiss Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2013:15

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2023-09-08
Abdi-Nur Isse, Avdelningschef	2023-09-06